

# VÝVOJ PRIEMERNÝCH MIEZD NA TRHU PRÁCE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**Kristína Kováčiková, Monika Jančovičová**

## **Abstrakt**

Mzda je peňažné plnenie, ktoré je zamestnávateľ povinný poskytovať zamestnancom. Citlivosť na externé a interné zmeny sa častokrát prejavuje v jej výške. Priemernú mzdu možno charakterizovať ako štatistický ukazovateľ počítaný ako aritmetický priemer všetkých hrubých miezd vybranej skupiny jednotlivcov, zväčša zamestnancov na trvalý pracovný pomer, resp. plný pracovný úväzok. Rozdiely vo výške priemernej mzdy v jednotlivých krajinách Európskej únie sú priepastné. Pri krajinách, kde sa ešte neplatí eurom, môže mať vplyv **na presnú výšku** priemernej mzdy aj kurz eura a ich národnej meny. Predkladaný článok je zameraný na analýzu vývoja priemerných miezd za obdobie po ekonomickej kríze v roku 2008, ktorá priniesla negatívne výkyvy na trhu práce. Vyšší priemer je ovplyvnení nižšou zamestnanosťou pracovníkov s nízkymi platmi predovšetkým v odvetví reštaurácií a pohostinstiev, veľkoobchodu ako aj priemyselnej výrobe.

## **Kľúčové slová**

Priemerná mzda, zamestnanci, vývoj priemernej mzdy, nominálna mzda, reálna mzda.

## **JEL klasifikácia**

J30, J31, J80

## Úvod

Mesačné príjmy domácností sú jedným z najvýznamnejších ukazovateľov prosperity štátu. Umožňujú ľuďom uspokojiť ich potreby a naplniť ich ciele, ktoré považujú za dôležité pre plnohodnotný život. Vyššie mzdy sú taktiež spájané so zlepšením ostatných zložiek blahobytu, ako je vzdelanie, dĺžka dožitia a pod. Výskumy dokazujú, že príjem domácností a jednotlivcov je úzko prepojený s vnímaním kvality života. Na základe štatistickej databázy EUROSTAT, patrí Slovensko medzi krajiny s nízkou úrovňou minimálnej a priemernej mzdy. V roku 2008 bolo Slovensko na 23. pozícii medzi 27 členskými krajinami EU. Do roku 2016 sa posunulo na 21. pozíciu. Cieľom príspevku je zistiť, akým spôsobom sa vyvíja priemerná mzda na Slovensku v jednotlivých odvetviach a ako sa v nej odzrkadľuje vek a vzdelanie zamestnancov.

### 1. Porovnanie nominálnej a reálnej mzdy zamestnanca

Nominálna mzda predstavuje odmenu, ktorá bola v danom období zamestnancom vyplatená a je vypočítaná ako podiel, ktorý pripadá na jedného zamestnanca na jeden mesiac. Reálna mzda je presnejší ukazovateľ na porovnanie miezd v rámci krajín a v čase. Na rozdiel od nominálnej mzdy je očistená o infláciu a vyjadruje pomer ceny životných potrieb k finančnej odmene za prácu. Vyjadruje teda kúpnu silu. Výšku reálnej mzdy ovplyvňuje výška nominálnej mzdy, úroveň cien tovarov a služieb a výška daňového zaťaženia obyvateľstva.<sup>1</sup>

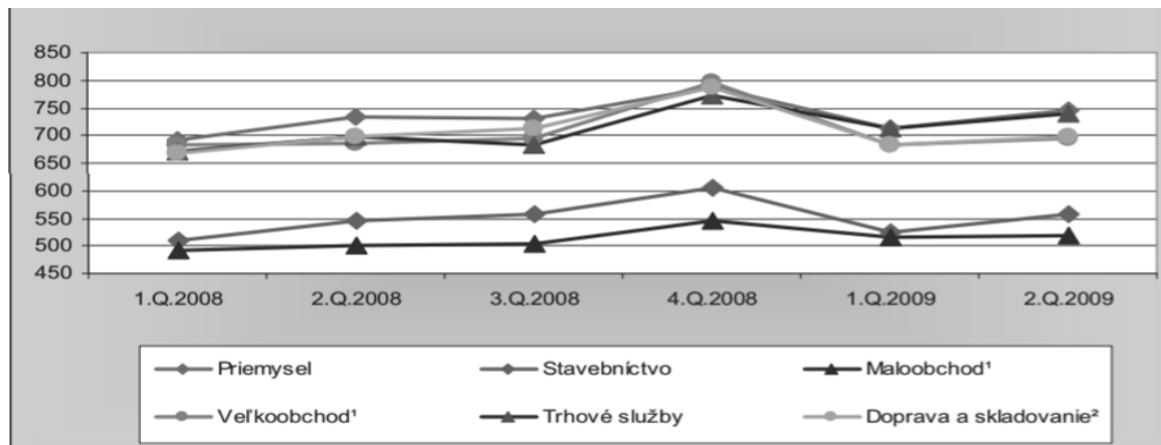
### 2. Vývoj priemernej reálnej mzdy

Rok 2009 priniesol významné zmeny predpokladaného rastu miezd. Vzhľadom na značné prepúšťanie zamestnancov, ktorí mali nižšiu úroveň mzdového ohodnotenia, sa štatisticky zvýšila priemerná mesačná mzda aj napriek tomu, že reálne sa jej výška nezmenila. V odvetviach, ktoré zaznamenali najväčšiu nezamestnanosť v danom období priemerná nominálna mzda vzrástla. Na nasledujúcom grafe vidíme, že zmena bola markantná najmä v 4. kvartáli roku 2008.

---

<sup>1</sup> Taylor C., Jowett A., Hardie M. *An Examination of Falling Real Wages, 2010 – 2013*. [2017-04-01] Dostupné na: [http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20160105160709/http://www.ons.gov.uk/ons/dcp171766\\_351467.pdf](http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20160105160709/http://www.ons.gov.uk/ons/dcp171766_351467.pdf)

**Graf č. 1: Vývoj priemernej nominálnej mzdy zamestnanca vo vybraných odvetviach (v EUR)**



<sup>1</sup> Bez motorových vozidiel

<sup>2</sup> Bez leteckej dopravy

Zdroj: IOZ.SK. Situačná správa o sociálno – ekonomických dopadoch globálnej finančnej a hospodárskej krízy na vývoj hospodárstva SR v roku 2009 [cit. 2017-04-04]. Dostupné na: <http://ioz.sk/wp-content/uploads/dopad-krizy-na-vyvoj-hospodarstva.pdf>

**Tabuľka č. 1: Výška priemernej reálnej mzdy na Slovensku v rokoch 2009 – 2016, podľa vybraných odvetví (v EUR)**

<b>ODVETVIE</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>
<b>SPOLU</b>	751	794	824	857	888	935	965	998
<b>STROJÁRSTVO</b>	729	771	800	832	865	914	945	978
<b>ELEKTRINA, PLYN</b>	1184	1269	1370	1471	1465	1521	1531	1626
<b>DODÁVKY VODY</b>	761	800	810	825	875	866	893	916
<b>STAVEBNÍCTVO</b>	559	579	603	607	607	601	632	651
<b>PREDAJ A OPRAVA AUTOMOBILOV</b>	704	718	724	753	799	833	879	942
<b>VEĽKOOBCHOD</b>	708	743	745	768	782	838	831	879
<b>MALOOBCHOD</b>	527	547	552	569	570	601	633	673
<b>REŠTAURÁCIE A BARY</b>	341	357	358	361	368	365	379	395
<b>PREPRAVA A SKLADOVANIE</b>	700	712	719	738	763	789	824	856
<b>INFORMAČNÉ A KOMUNIKAČNÉ TECHNOLÓGIE</b>	1542	1572	1736	1743	1762	1742	1785	1747

Zdroj: STATDAT. *Average monthly wages in selected branches by months*. [cit. 2017-03-22]. Dostupné na: <[http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b\\_action=xts.run&m=portal/cc.xts&gohome=>](http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=xts.run&m=portal/cc.xts&gohome=>)>

Priemerná reálna mesačná mzda na Slovensku vzrástla z úrovne 751 EUR v roku 2009 na úroveň 998 EUR v roku 2016. Za posledných osem rokov je najvyššia priemerná mesačná mzda v odvetví informačných a komunikačných technológií. Vzrástla z 1542 EUR v roku 2009 na 1747 EUR v roku 2016. Najrýchlejší rast zaznamenali mzdy v tomto odvetví po roku 2010, odvtedy stúpajú len mierne. Za prvé dva mesiace roku 2017 dokonca priemerná mzda, v odvetví informačných a komunikačných technológií, mierne poklesla, čo môže súvisieť aj odmenami, ktoré sú vyplácané kvartálne, prípadne na ročnej báze. Odvetvím s druhou najvyššou priemernou mesačnou mzdou sú služby dodávky elektriny a plynu. Toto odvetvie zaznamenalo za posledných

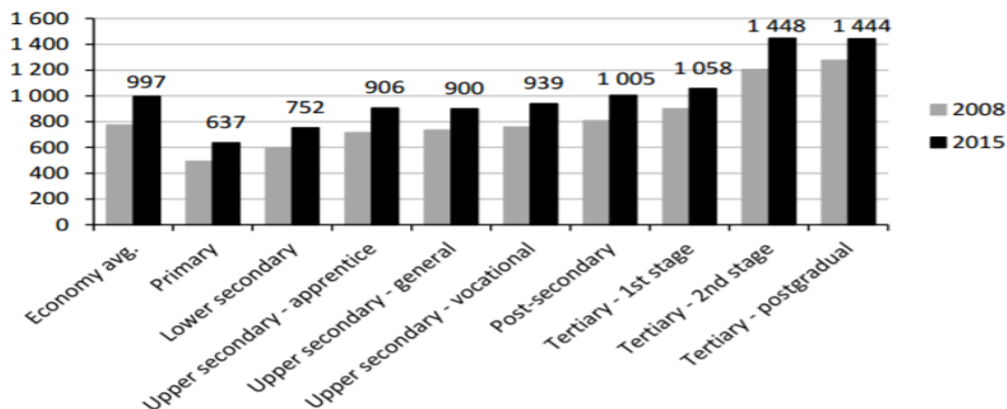
osem rokov najmarkantnejší nárast priemernej mzdy a to z 1184 EUR v roku 2009 na 1626 EUR v roku 2016. V porovnaní s odvetvím IT rástla priemerná mzda rovnomerne každý rok.

Strojárstvo, služby dodávky vody, predaj a oprava automobilov, veľkoobchod a preprava a skladovanie sú odvetvia, ktoré kopírujú rast priemernej mesačnej mzdy celoodvetvovo na Slovensku. Maloobchod a stavebníctvo majú hodnoty približne o 30% nižšie v porovnaní s celoodvetvovou priemernou mesačnou mzdou. Oblasť hospodárstva SR s najnižšou priemernou mesačnou mzdou sú reštaurácie a bary. Pohybujú sa na úrovni alebo pod úrovňou minimálnej mzdy aj vzhľadom na to, že v odvetví pracuje na čiastočný úväzok prípadne na základe Dohody o brigádnickej práci študenta.

### **2.1. Priemerná mzda s prihliadnutím na najvyššie dosiahnuté vzdelanie**

Najvyššia priemerná mzda je evidovaná pri zamestnancoch s druhým a tretím stupňom vysokoškolského vzdelania. Zamestnanci so základným vzdelaním majú v priemere najnižšiu mzdu. Keď porovnáme napríklad rok 2008 a rok 2015 vidíme rovnaký trend odmeňovania. V prípade absolventov všeobecne zameraných stredných škôl, ako napríklad gymnázií, je mzda mierne nižšia, ako pri strednom odbornom vzdelaní. Všeobecná percepcia verejnosti je skôr pozitívne naklonená gymnáziám a pritom skúsenosti ukazujú, že kvalitné odborné vzdelanie môže byť finančne výhodnejšie. Hlavne v prípade, že sa študent nerozhodne pokračovať vo vysokoškolskom štúdiu.

**Graf č. 2: Priemerná mesačná mzda s prihliadnutím na najvyššie dosiahnuté vzdelanie (v EUR)**

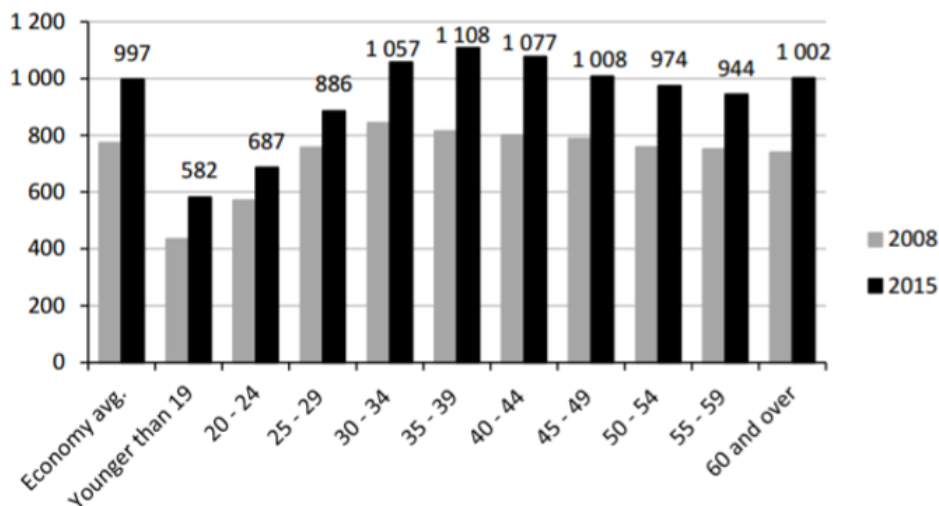


Zdroj: Lubyová M., Štefánik M. 2016. Labour Market in Slovakia 2017+. s. 42. [2017-03-22]. Dostupné na: [http://www.ekonom.sav.sk/uploads/journals/358\\_lubyova\\_stefanik\\_labour\\_market\\_in\\_slovakia\\_2017.pdf](http://www.ekonom.sav.sk/uploads/journals/358_lubyova_stefanik_labour_market_in_slovakia_2017.pdf)

## 2.2. Priemerná mesačná mzda podľa veku zamestnanca

Z nasledujúcej tabuľky vyplýva, že najnižšia priemerná mzda je prirodzene pri ľuďoch mladších ako 19 rokov. Kým v roku 2008 najviac zarábali zamestnanci medzi 30 -34, o sedem rokov neskôr najviac zarábali zamestnanci medzi 35 - 39 rokom. Zaujímavé je aj to, že najväčší nárast priemernej mzdy pozorujeme od 30 – 44 roku veku. Zároveň vnímame, že výrazne stúpajú mzdy po 45 roku. Spôsobené to môže byť demografickým vývojom a zároveň vyšším dopytom po kvalifikovanej pracovnej sile. V rokoch pred vstupom do dôchodkového veku pozorujeme tiež mierny nárast priemernej mzdy oproti zamestnancom vo veku 55-59 rokov.

**Graf č. 3: Priemerná mzda podľa veku zamestnanca (v EUR)**



Zdroj: Lubyová M., Štefánik M. 2016. Labour Market in Slovakia 2017+. s. 41. [cit. 2017-03-22]. Dostupné na: [http://www.ekonom.sav.sk/uploads/journals/358\\_lubyova\\_stefanik\\_labour\\_market\\_in\\_slovakia\\_2017.pdf](http://www.ekonom.sav.sk/uploads/journals/358_lubyova_stefanik_labour_market_in_slovakia_2017.pdf)

## Záver

Napriek tomu, že Slovensko patrí medzi krajiny s nižšou úrovňou priemernej mzdy. Za posledných osem rokov sa posunulo medzi 27 členskými krajinami EU o dve priečky. Na základe poznatkov získaných informácií v rámci sekundárneho výskumu môžeme konštatovať, že priemerná mzda sa kontinuálne každým rokom zvyšuje. Odvetviami s najvyššou mzdou sú informačné technológie a telekomunikácie a energetika, pričom najvyšší rast zaznamenala práve oblasť dodávky energií a plynu. V porovnaní rokov 2008 až 2015 môžeme vidieť, že postupne sa zvyšuje vek, v ktorom zamestnanci dosahujú najvyššie príjmy a rastie dokonca aj príjem pracovníkov po šesťdesiatke. Zároveň vidíme, že pracovníci s vyšším vzdelaním dosahujú aj vyššie finančné ohodnotenie.

Tento príspevok je výsledkom projektu: „Ekonomické – sociálne nástroje ako faktor tvorby pracovných miest v podnikoch“, VEGA č. 1/0662/15 v rozsahu 50% a „Zvyšovanie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov prostredníctvom zavádzania inovácií v globálnom hospodárskom prostredí“ VEGA (1/0857/16) v rozsahu 50%.

## Literatúra

- [1] EUROSTAT 2016: *Eurostat statistical database*. [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.
- [2] IOZ.SK. *Situačná správa o sociálno – ekonomických dopadoch globálnej finannej a hospodárskej krízy na vývoj hospodárstva SR v roku 2009*. [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://ioz.sk/wp-content/uploads/dopad-krizy-na-vyvoj-hospodarstva.pdf>
- [3] LUBYOVÁ Martina, ŠTEFÁNIK Miroslav. 2016. *Labour Market in Slovakia 2017+*. [2017-03-22]. Dostupné na: [http://www.ekonom.sav.sk/uploads/journals/358\\_lubyova\\_stefanik\\_labour\\_market\\_in\\_slovakia\\_2017.pdf](http://www.ekonom.sav.sk/uploads/journals/358_lubyova_stefanik_labour_market_in_slovakia_2017.pdf)
- [4] OECD. 2016. Minimum wage database. [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=RMW>.
- [5] Štatistický úrad Slovenskej republiky. Dostupné z: <https://slovak.statistics.sk>
- [6] STATDAT. *Average monthly wages in selected branches by months*. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: [http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b\\_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID\(%22iDE1E323EBFA546C3AFD71F41BA869F8C%22\)&ui.name=Average%20monthly%20wages%20in%20selected%20branches%20by%20months%20%5bpr0201ms%5d&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=%2fcognosext%2fcps4%2fportlets%2fcommon%2fclose.html&run.outputLocale=en#](http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID(%22iDE1E323EBFA546C3AFD71F41BA869F8C%22)&ui.name=Average%20monthly%20wages%20in%20selected%20branches%20by%20months%20%5bpr0201ms%5d&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=%2fcognosext%2fcps4%2fportlets%2fcommon%2fclose.html&run.outputLocale=en#)
- [7] TAYLOR Ciaren, JOWETT Andrew, HARDIE Michael An Examination of Falling Real Wages, 2010 – 2013. [2017-04-01] Dostupné z: [http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20160105160709/http://www.ons.gov.uk/ons/dcp171766\\_351467.pdf](http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20160105160709/http://www.ons.gov.uk/ons/dcp171766_351467.pdf)

## Kontakt

Ing. Kristína Kováčiková  
Ekonomická univerzita v Bratislave  
Fakulta podnikového manažmentu  
Katedra manažmentu  
Dolnozemska cesta 1  
852 35 Bratislava  
[kristinakovacikova.kk@gmail.com](mailto:kristinakovacikova.kk@gmail.com)

Ing. Monika Jančovičová  
Ekonomická univerzita v Bratislave  
Fakulta podnikového manažmentu  
Katedra podnikovohospodárska  
Dolnozemska cesta 1  
852 35 Bratislava  
[jancovicova.monikaa@gmail.com](mailto:jancovicova.monikaa@gmail.com)